

פחד דוד

פרשת ויצא

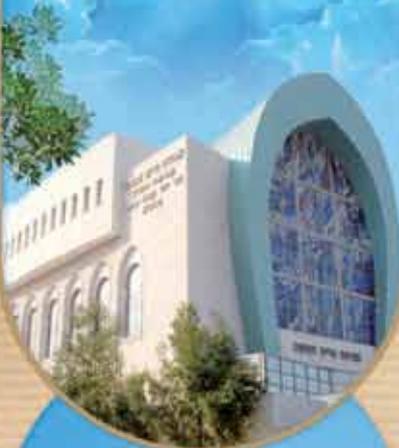
ז' כסלו תשע"ה

743

י"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 16:00 | 16:14 | 16:03 | 16:18

מוציא שבת 17:15 | 17:16 | 17:14 | 17:18

רבינו תם 17:53 | 17:49 | 17:49 | 17:53

משכיל לדוד

כוחה של תורה

ומפני שעשו חשש שהאוירה המיוחדת שבישיבה תשפיע עליו, ותגרום לו לזנוח את העבירות וחיי התענוגות, לכן העדיף לא להיכנס כלל לישיבה, הגם שבזה נמנעה ממנו היכולת להרוג את אחיו, שישב שם ארבע עשרה שנה.

נאמר "ויצא יעקב" (בראשית כח, י), מקשה רש"י מדוע לא נאמר וילך, אלא שהצדיק הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה של העיר, ומשיצא - פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה. ובזמן שיעקב אבינו שהה בתוך העיר, קול התורה נשמע למרחוק. וקול זה היה כל כך ערב ונעים, עד שכולם היו מתאספים ובאים לשמוע את לימוד תורתו של יעקב. ומשיצא יעקב את העיר, קול התורה פסק מלהתנגן, לכן יציאתו הותירה רושם רב בקרב האנשים, עד שחשו שההוד הזיו וההדר של העיר פנו ונעלמו.

ונתעוררתי לחשוב, מה היה כל כך סוחר בקול לימוד תורתו של יעקב, במה נתייחד קול תורתו של יעקב, שכאשר יצא הוא הותיר רושם כה עצום בליבות האנשים?

ונראה לבאר שהצדיק קשור לקב"ה בכל נפשו ומאודו, וכל חייו הוא ממליך את הקב"ה עליו ועושה אותו אדון לעצמו, ולכן שמוותיו של הקב"ה מצויים ושרויים בו. יעקב אבינו עבד כל ימיו את בוראו ולמד את תורתו הקדושה, כפי שנאמר עליו - "יעקב איש תם יושב אהלים" (בראשית כח, כז), משמע, שהמית עצמו באוהלה של תורה. ומשום שיעקב המליך את ה' יתברך עליו, הרי שבכך הוא גרם שכל שמות הקודש הרמזים בתורה יהיו שרויים בקרבן. ומשעזב יעקב אבינו את העיר, גם שמות הקודש יצאו עמו, ולכן יציאתו גרמה לרושם כבד בקרב האנשים, עד שחשו שביציאת יעקב פנה גם הודה זיוה והדרה של העיר.

ומובא בכתבי החיד"א, ששלושת האבות למדו תורה יחדיו במשך חמש עשרה שנה. צא וחשוב, הרי כאשר אברהם אבינו נפטר יעקב היה בן חמש עשרה שנה, משמע שיעקב למד תורה מרגע הולדתו ממש, וכיצד ניתן ליישב הדבר. ונראה שיישוב הדברים הוא על פי מה שמובא בתלמוד, שהגמרא (ירושלמי יבמות ה, ב) מספרת על אמו של רבי יהושע, שהניחה את עריסת בנה בבית המדרש מיום שהוא נולד, על מנת שאוזניו יספגו את קול התורה. וכנראה אף רבקה נהגה כך, שהניחה את בנה יעקב בקרב לומדי התורה, על מנת שאוזניו יקלטו את דברי התורה, ומשום כך עולה שיעקב למד תורה במשך חמש עשרה שנה, עם אברהם ויעקב האבות הקדושים.

ומעתה מבואר שהיה חשוב מאוד בעיני יעקב אבינו ערך התורה, לכן הוא לא רצה להרוג את אליפז מדין הבא להורגו וכו', אלא ניסה לשכנעו שיקח את כל רכושו וכך יחשב כמת, וכל זה משום זכות התורה שהייתה באליפז. אך לולא כן ודאי שיעקב היה מקיים בו את הדין - הבא להורגך השכם להורגו.

"וישק יעקב לרחל וישא קולו ויבך". (בראשית כט, יא)

מפרש רש"י - "לפי שבא בידיים ריקניות, אמר, אליעזר עבד אבי אבא היו בידי נזמים וצמידים ומגדנות ואני אין בידי כלום. לפי שרדף אליפז בן עשו במצות אביו אחריו להורגו והשיגו, ולפי שגדל אליפז בחיקו של יצחק משך ידו, אמר לו מה אעשה לציווי של אבא, אמר לו יעקב טול מה שבידי והעני חשוב כמת".

וקשה, מדוע יעקב אבינו מוסר את כל רכושו לאליפז, ולא קם עליו להורגו, שהרי נאמר - "הבא להורגך השכם להורגו" (סנהדרין עב, א), ואם כן מדוע יעקב אבינו בידעו שאליפז רוצה להורגו, לא קם ומכה אותו נפש, שהרי הלכה ברורה היא, שיש להרוג את זה שרוצה לקום עליך, בטרם הוא יצליח לבצע את זממו. ומדוע יעקב לא קיים הלכה זו, ובפרט שהיה יעקב איש גיבור חיל.

וחשבתי שמכאן אנו למדים כמה גדול כוחה של התורה, שיצחק אבינו לימד את אליפז תורה ובשל כך לא רצה יעקב להורגו, ואם כן זכות התורה עמדה לו לאליפז, והצילה אותו ממייתה. והוכחה לכך שאליפז למד תורה, ניתן לראות מכך שהוא מקבל את דברי יעקב שעני חשוב כמת, ולכך אליפז נטל את כל רכושו של יעקב והותירו ערום וחסר כל. ואילו אליפז היה לומד תורה, בודאי לא היה מקבל את דברי יעקב והיה מבקש להורגו ממש, מפני שהייתה במחשבתו - שרק כך הוא יקיים את מצות אביו. ומכיוון שאליפז למד תורה אצל יצחק ומן הסתם גם אצל יעקב אבינו ע"ה, לכן הוא קיבל את פסיקתו ונענה לו.

ואם כן תורתו של אליפז הצילה אותו ממוות, שהרי יעקב היה יכול לקום ולהורגו בשל ההלכה "הבא להורגך השכם להורגו", והיות ואליפז למד תורה, הוא הבין שבדבריו של יעקב יש סברא, ולכן נמנע מלקום ולהורגו, ובכך למעשה גם חייו ניצלו, בבחינת התורה מגינה ומצילה.

ותמיד עולה בי הצמרמורת כאשר אני מהרהר ברבי עקיבא אשר עזב את ביתו במשך שנים עשרה שנה ולא פקד את ביתו אפילו פעם אחת, ועל אף שיכול להיות שביתו של רבי עקיבא היה קרוב למקום לימודו, למרות כל זאת, הוא לא סר לעיתים לראות את אשתו וילדיו, אלא נותר שקוע באוהלה של תורה. ונראה שרבי עקיבא ינק כוח זה מיעקב אבינו, אשר למד בישיבת שם ועבר במשך ארבע עשרה שנה ברציפות, מבלי לסור לביתו לראות את שלום אביו ואמו, שהרי בודאי ישיבת שם ועבר לא הייתה רחוקה מבית יצחק אבינו.

כמו כן, עשו הרשע ידע שאחיו יעקב יושב ולומד תורה בישיבת שם ועבר, במשך שנים רבות, ובכל זאת הוא לא הלך לבית המדרש להורגו שם, מכיוון שידע שהתורה מגינה ומצילה, והיא שומרת את יעקב מפני חרבו של עשו. ונראה להוסיף שעשו ידע שאם הוא יכנס לישיבת שם ועבר, הרי מוכרח שהוא ידבק בכוח התורה וישב גם הוא ללמוד תורה,

הילולא דצדיקיא

- ז - רבי רפאל דוד סבאן רבה של טורקיה
- ח - רבי אברהם הכהן מח"ס "משמרות כהונה"
- ט - רבי נתן סאלם מחכמי ישיבת "פורת יוסף"
- י - רבי איסר זלמן מלצר ראש ישיבת "עץ חיים"
- יא - רבי משה הררי
- יב - רבי שלמה לוריא המהרש"ל
- יג - רבי שלום הדאיה

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במה מפטירין

הפטרת השבוע:

"ועמי תלואים למשובתי". (הושע יא.)

הקשר לפרשה: בהפטרה נאמר על יעקב שאחז בעקב עשו אחיו, ככתוב: "בבטן עקב את אחי". והוא מענין הפרשה שיעקב אבינו בורח מעשו אחיו.

"ויברח יעקב שדה ארם ויעבד ישראל באשה ובאשה שמר". (הושע יא.)

הנה אמרו בגמרא (קידושין לא:). שאסור ללכת מארץ ישראל לחו"ל, אך בשביל ללמוד תורה ולישא אשה - מותר.

וזהו פירוש הפסוק "ויברח יעקב שדה ארם". והלא אסור לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ?

על כך ממשיך הכתוב ומבאר שסיבת נסיעת היתה לצורך הנישואין "ויעבד ישראל באשה", ולצורך כך מותר לצאת לחו"ל.

(מדרש יהונתן)

"שחתך ישראל כי בי בעירך". (הושע יג. ט.)

שאל המלך דון אלפונסו את ישמעאל, הודיעני סיבת נפילת יהודים, איך היתה שנפלו לפני האויב כאשר יקצור הקוצר את קצירו?

והשיב לו דהוי ישראל נשענים על ה' א-להי ישראל, והיו מריעין בחצוצרות וה' נלחם להם, ולא היו מלומדים במלחמה ובכלי המשחית.

ואולם כאשר הם חטאו - הסיר הקב"ה את השגחתו מהם ולא היה הקב"ה בעזרם, וגם לא היו מלומדי מלחמה. ולכן נפלו ישראל כצאן אשר אין להם רועה וזאבים טורפים אותם ואין מציל מידם.

וזה שמכריז הנביא ואומר: "שחתך ישראל" - טעם ההשחחה שהיתה בישראל, הוא "כי בי בעזרך" - שהיו ישראל נשענים כל הזמן על השי"ת, ולא היו מלומדי מלחמה, ובעת חטאם צעקו אל ה' - ואין מושיע. רחמנא ליצלן.

(אהבת יהונתן)

שנת הארץ

בשנת השמיטה מותר לשים ענפים שנקטפו בשביעית באגרטה עם מים, כמו שנהוג לעשות בפרחי נוי או בפרחי רית. כיון ששולי המים הם יכמשו מהר יותר והרי זה 'לאוקומי', ולכן הדבר מותר גם בפרחים נפתחים ואין זה נחשב 'לאברויי'.

זיבול הצמחים: בשנת השמיטה אסור לזבל את העצים כיון שהזיבול מועיל לצמיחה, אלא אם כן ללא הזיבול הצמח עלול להינזק. ברוב הצמחים חסרון הזבל אינו גורם לנזק, לכן יש לברר היטב מתי יש צורך לזבל את האדמה בשנה השביעית.

כשיש אפשרות למעט במלאכות האדמה בשנת השמיטה - ממעטים עד כמה שאפשר. לכן במקרה שיש צורך לזבל את האדמה בשביעית, עדיף לשים את הזבל בתוך מערכת ההשקיה, כדי שבפעולה אחת, המערכת תוציא את המים וגם את הזבל בפעולה אחת.

במסילה נעלה

השבת כפרקליט במשפט

ה' בענייניך".

"כבוד הרב, אינני מסוגל לעשות זאת" השיב לעומתי היהודי.

אך אני התעקשתי ואמרתי לו:

"דע לך כי כל חיך ונכסיך תלויים כעת בשמירת השבת הקרובה. אם תשמור על קדושת השבת - תזכה לכל הברכות ותראה ישועות גדולות, ואם לא תשמור את השבת - אתה עלול להפסיד את כל כספך ואת כל רכושך הרב במשפט".

כאשר שמע היהודי את דברי ההחלטיים, הוא החליט לשמוע לעצתי ולשמור את השבת כהלכתה.

במוצאי שבת התקשר אלי שוב וסיפר לי שלמרות ששמירת השבת הייתה קשה לו מאד - בכל אופן הוא התאמץ לשומרה ככל יכולתו, ועל כן כעת הוא מבקש את עצתי כיצד לנהוג במשפט.

"אם אתה מבקש את עצתי", השבתי לו, "אז עשה כפי שאני מורה לך - ביום המשפט קח את מטוסך הפרטי וצא מחוץ לגבולות האזור בטענה שאינך חש בטוב, וכך תאפשר לדיון להתנהל ללא נוכחותך במקום. בטוח אני שבזכות שמירת השבת שקיימת במסירות נפש, הקב"ה ידאגלכל ענייניך על הצד הטוב ביותר".

היהודי עשה כעצתי ולא הופיע באולם בית המשפט בזמן הכרעת הדין, ובחסדי שמים השופטים קיבלו את טענות עורכי דינו הממולחים ובסופו של דבר הוא יצא זכאי בדין, וחף מכל אשמה.

באחד הימים התקשר אלי יהודי עשיר גדול ממקסיקו שנקלע לצרה גדולה. בשל סיבה מסוימת היה אמור להיערך לו משפט גורלי ומכריע, כאשר כל נכסיו ורכושו העצום שנאמדו בהון עתק היו נתונים על כף מאזני בית המשפט. אם הוא יצא זכאי בדין - כל רכושו יישאר בידו, אך אם בית המשפט ירשיע אותו - רכושו ילקח ממנו לאלתר.

עורכי דין רבים השתתפו בהכנות למשפט, בניסיון לסייע בידו להציג את הטענה הנכונה והראויה שבזכותה הוא יצא זכאי במשפט, אולם היהודי ביקש דווקא את עצתי כיצד לנהוג במשפט, ובאיזו טענה ניצחת יסיר מעליו את התביעה הקשה.

בתחילה ניסיתי להתחמק, חששתי להביע את דעתי בהחלטות כל כך גורליות. אולם היהודי לא הרפה ממני וביקש שאתן לו את עצתי על פי ראות עיניי.

שיחה זו נערכה בינינו ביום שישי אחר הצהריים, זמן קצר טרם כניסת השבת. מכיון שידעתי שהיהודי הזה עדיין איננו שומר תורה ומצוות - ניצלתי את ההזדמנות ואמרתי לו:

"שמע לקולי, שמור את השבת הקרבה ובאה. אל תענה במשך השבת לשום שיחת טלפון. תלך לתפילות בבית הכנסת ותשכח מכל עניין המשפט. ואני סמוך ובטוח שבחסדי ה' יתברך תזכה לראות את ישועת

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

שלא יבוא לו נזק

אף שאסור להאמין ללשון הרע - מכל מקום צריך לחשוש שמא הדבר אמת, ולהיזהר מאותו אדם שסיפרו עליו את הלשון הרע, אם יכול לבוא ממנו נזק לו או לאחרים, לפי אותו לשון הרע שסיפרו עליו.

מן האוצר

מאוצרו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

לימוד השקפה מיעקב על צרכים גשמיים

"וישא יעקב את רגליו וילך ארצה בני קדם". (כט, א)

וישא הוא לשון מאמץ, כי היה קשה עד מאוד ליעקב אבינו להתרחק ממקום של קדושה וקירבת אלוהים, כשם שקשה עד מאוד לאדם לעצור את עצמו מלפעול פעולות הגורמות לריבוי הונן, מרוב אהבת הממון, כך אהבת קרבת אלוהים הייתה ליעקב אבינו כל כך חזקה, עד שהיה לו קשה לעזוב את אותו המקום, ויציאה משם דרשה ממנו מאמצים מיוחדים.

ובדרך זו יש ללמוד מן האבות הקדושים, מהי העצה היחידה לכל הצרות והקשיים הבאים על האדם בחייו, והוא המושג הכתוב בתהילים "ואני קרבת א-להים לי טוב" (עג, כח), שהאבות היו בטוחים שכל הטוב בא להם רק ממנו יתברך, שהרי הם סבלו וחשו על בשרם כל מיני צרות המתרגשות ובאות לעולם - כגון זיווגים ועקרות, פרנסה והתבוללות עשו וישמעאל וכו', ולא היה להם מנוח מצרותיהם. וכמו כן גילו לנו חז"ל ביעקב אבינו - "ביקש יעקב לישב בשלוח קפץ עליו רוגזו של יוסף" (ילקוט שמעוני איוב. רמז תתק"ד), וראה והשכל שלמרות כל הניסיונות יעקב הגיע לדרגה עצומה, כפי שרואים ש"ה ניצב עליו".

וכן מצאנו שיעקב אבינו אמר על עצמו בשעה שהלך לשאת אשה - "כי במקלי עברתי את הירדן הזה" (בראשית לב, ט). וידוע שעל פי דרך הטבע אין זה אפשרי לקחת אשה בלא כלום, ובזכות ידיעתו הברורה שהצלחתו תבוא אך ורק מה' שלא ייטוש עמו, זכה לניסים גלויים בענין זיווגו.

וארע ובא לפני רב אחד ואמר לי שאביו נתן לו להתמודד בחיים לבד בלי שום עזרה כספית, ובנוסף גם לא עזר לו בענייני זיווגו, אף על פי שעל פי דרך הטבע לא יכול היה להסתדר כלל בכוחות עצמו, ומכל מקום בסיעתא דשמיא, הצליח לבדו בחיים. ואמרתיו לו לאותו רב שאביו לימד אותו בזה שני דברים המבטיחים הצלחה בחיים - אמונה ובטחון. ויש לדעת שכאשר הקב"ה מייסר אותנו זהו אמצעי להתחזק בביטחון בה', כי על ידי יסורין האדם מתפלל לה' ושם בו את מבטחו.

והנה שלמה המלך אמר - "צאי לך בעקבי הצאן" (שיר השירים א, ח). וחז"ל (ע"ש ברש"י) דורשים פסוק זה על כבשה קטנה שנאבדה, ולבסוף מצאה את דרכה על ידי העקבות החתומים באדמה. ללמדנו שעל עם ישראל ללכת בדבקות בעקבות האבות הקדושים שסללו בעבורנו את הדרך הנכונה בלי סטייה לצד, כי זוהי דרך האמת.

ובטוחני שהלומד תורה ואינו לומד מוסר השכל מסיפורי האבות, כאילו כופר בתורה, כי אם חיי האבות מפורטים בתורה עצמה, הרי שמעשיהם חלק בלתי נפרד ממנה. וכיוצא בזה כתוב בזוהר הקדוש (ח"ב צז, ב), שהתורה היא עצות לאדם היאך ינהל את חייו הפרטיים.

חיים בפרשה

ממשנתו של הקדוש רבינו חיים בן עטר זיע"א

"ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב". (ל. א)

עוד ירצה באומרו "ליעקב", כי עיקר הקפדתה היא להיותו יעקב, שאם היה אדם אחר שאינו מפורסם בצדקות היתה תולה בו, שהטעם הוא כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים (תהלים קכה. ג), להיותה היא צדקת וזה הוא סיבת מניעת ההריון. מה שאין כן היותו יעקב צדיק מובהק, לזה נתקנאה באחותה שזכתה לזה.

מן המעיין

"ויאסוף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה". (כט. כב)

בספר "פנינים לפרשת השבוע", מציין להנהגת הצדיקים שבעת שמחתם היו מפזרים ונותנים ביד רחבה ולא חוששים לכלום, באמרו: כי זווקא בעת שמחה ישנם השפעות שאין בכל שאר ימות השנה. כיון שנפתחו השערים, אפשר להעביר שם מה שרק חפצים...

בשם הרה"ק רבי ישראל מרוזין זצ"ל, אומרים: כי פעם בעת חתונת אחד מנכדיו אמר: אם המחוחן יש לו שכל, הרי הוא קונה גם לעצמו קפוטת חדשה על חשבון החתונה, ואם יש לו יותר שכל, הרי הוא משקיע גם בקניית מגרש...

ועוד יותר מכך מובא בשם הרה"ק מאפטא זצ"ל, כשעושים חתונה ואין אדם מתקין לעצמו בגדים חדשים ושאר דברים, צוחקים ממנו המלאכים ואומרים, פתחו לך שערי פרנסה, מדוע אינך לוקח מאומה!

ועוד הוסיף הרה"ק מאפטא, דהנה ידוע דכאשר האדם עושה שמחת נישואין לבנו במשתה וששון, משם באה לו הפרנסה! והרמז לכך מהפסוק (תולדות כו. ל) "ועש להם משתה ויאכלו וישתו". דהיינו "ועש להם משתה" - שכשאדם עושה חתונה לבנו במשתה וששון, "ויאכלו וישתו" - משם באה לו פרנסה וכל טוב...

"ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה את ה' על כן

קראה שמו יהודה". (כט. לה)

יש לתמוה מדוע כשילדה לאה בפעם הרביעית אמרה הפעם אודה את ה', וכי בפעמים הקודמות שילדה היא לא היתה צריכה להודות לה', ואם כן מה ראתה להודות לה' בפעם הזאת יותר מפעמים הקודמות?

בטוב טעם ביאר הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, (הו"ד בספר "לבוש יוסף"), שבנוהג שבועות כשאדם נולד לו בן, אזי הוא ממשין ומתפלל על ילדים. אולם לאחר שנולדו לו שלושה ילדים והוחזק בילדים, הוא כבר חושב בלבו שמתנת ילדים היא כדבר טבעי וכבר לא צריך להתפלל ולא להודות לאחר שנולדו. ואכן לאה אמנו לימדה את עם ישראל הנהגה מיוחדת, שהכרת הטוב צריכה להיות תמיד; הן אם טובה זו היא הפעם הראשונה הן אם היא בפעם הרביעית, גם לאחר שהוקבעה החזקה.

ולכן אמרה לאה בפעם הרביעית; "הפעם אודה את ה'". וכאילו אמרה; גם הפעם אודה את ה'.

"ויחזר ליעקב וירב בלבן ויען יעקב ויאמר ללבן מה פשעי

ומה חטאתי". (לא. לו)

הנה אמרו חז"ל כי בשלושה דברים אדם ניכר: בכוסו, בכיסו וכעסו.

כעסו כיצד? צא ולמד מיעקב אבינו. שאילו לבן הארמי, גם בשעת חדוה ואהבה, גם בשעה שהוא מדבר על שירים ותוף וכל תשוקתו היא לנשק לבניו ולבנותיו, גם אז יודע הוא להוסיף דרך אגב כי "יש לאל ידי לעשות עמכם רע". זהו החרוז האחרון של שיר השתפכותו הנפשית באהבה לצאצאיו...

ואילו יעקב, גם כשניצת חרון אפו, גם כשפרץ בריב, לא השמיע איומים ולא קללות וגידופים, אלא: "מה פשעי ומה חטאתי"...

כזה טיבו של יעקב, ככה הוא כועס...

מסילות לאמונה

והפרישו את עצמם מכל עניני העולם הזה באשר המה הפריעו להם מחיי החכמה. ואולם - טוען רבי ירוחם - לא כן היא דעת תורתנו הקדושה. התורה לא דורשת מהאדם פרישות בתכלית. שכן חז"ל אומרים (קידושין ל): "בזמן שהרטיה - זו התורה הקדושה - על מכתך, אכול מה שהנאתך ושתה מה שהנאתך ורחוץ בין בחמין בין בצונן ואי אתה מתיירא".

רעיון זה הובא באורחות צדיקים: התאווה היא המידה הרעה שבכל המדות, כי יתאווה מחמת גאוותו ולבוש בגדים יקרים ולבנות פלטרין גדולים ולאכול מאכלים טובים. שמא יאמר אדם: הואיל והגאווה היא מדה רעה כל כך, אפרוש ממנה ביותר עד שלא יאכל בשר ולא ישתהיין ולא ישא אשה ולא ישב בדירה נאה ולא ילבש מלבוש נאה, אלא השק והצמר הקשה ובגדים קרועים ומלוכלכים וישתמש בכלים מאוסים וכו'. המהלך בדרך זו נקרא 'חוטא' שהרי הוא אומר בניזיר "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש" (במדבר ו. יא) אמרו חז"ל: אם נזיר, שלא פרש אלא מן היין נקרא 'חוטא', המונע עצמו מכל דבר, על אחת כמה וכמה! (תענית יא.)

ההנהגה הישרה היא אפוא כפי שסלל לנו יעקב אבינו; לבקש מה' את כל צרכיו שהוא נצרך להם; לחם - לאכול ובגד - ללבוש. לא להפריז בתענוגים, אך גם לא להתנזר ממוצרי הצריכה הבסיסיים. לא לפזול ולהתאוות למה שמצוי אצל השכן, להביט במה שהקב"ה העניק לנו ולשמוח בחלקנו. וכיצד מגיעים לכך? על ידי לימוד התורה ומוסרה.

מהומות רבות, ועל כן כל איש ירא את ה', ראוי לו שיהיה שמח בחלקו ושיסתפק במועט, ושלא יתאוה המותרות, ויטיב לבו ביראת ה'".

ומעשה בפילוסוף - מחכמי אומות העולם שהיה עני מזולדל, שפעם אחת נתן לו המלך כסף וזהב הרבה כדי להצילו ממצוקות העוני.

השכים העניי בבוקר ויקח בידו את הכסף ויבוא לפני המלך ויאמר לו: "הנה כסף אשר נתת לי קח לך, כי איני חפץ בו". תמה המלך ושאל: "מה זאת עשית לי, למה בעטת במנחתי אשר נתתי לך?" השיב הפילוסוף:

"אדוני המלך, מיום היותי על האדמה עד היום הזה ישבתי במנוחה שאננה ובמשכנות מבטחים, כי מעולם לא הייתי להוט אחר הממון, ולעולם נסתפקתי בהכרחיות, והיה די לי והותר מה שהיה לי, וכל חכמתי היתה לדרוש ולחקור חכמת הבריאה כי רבו מעשי ה', ואולם אתמול אחרי שלקחתי את הכסף, התעצבתי והוטרדתי לחשוב מה אעשה בכסף, האם אקנה בו סחורה או להפקידו ביד אדם נאמן, או אקנה קרקע, ותדר שנת מעיני, ולבבי כים נרגש,

כי סבבוהו גלי מחשבות והמון טרדות, לכן לא אוכל ללכת באלה. ועל כן הכסף נתון לך".

והמשיך אותו פילוסוף עני להחזיק בעוניו.

מעשה זה מביאו הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל בספרו 'דעת תורה', עם הלקח המסרי שבצידי;

כאשר הרגישו חכמי אומות העולם תענוגי החכמה - כותב רבי ירוחם - אזי הם הפקירו

רבי יעקב אריה מראדזימין זצ"ל היה עני מרוד בימי רבנותו בעיירה 'דיטשבל', אך היה שמח בחלקו. מרוב עוניו לא היה בידו מעות בכדי לקנות כובע לראשו, על כן היה מכסה את ראשו בעלה של כרוב, כדרך האיכרים העניים.

פעם פגש בו אחד ממקורביו וראהו מהלך והכרוב על ראשו כשהוא שמח וטוב לב. תמה הלה ושאל את הרבי: "כלום אין הרבי מריטשבל מתבייש בדלותו?"

תמה אף הרבי לשאלתו והשיב: "וכי למה אתבייש בה, כלום גנבתיה ממישהו?"

אכן יש בסיפור זה דלות קיצונית, מופלגת, אך בכדי לאזן את התמונה נשנה את המבט לעבר יעקב אבינו ע"ה ששנה אל בוראו וביקש ממנו את מוצרי הצריכה הבסיסיים לאדם: "ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש" (בראשית כח. כ).

מכאן דורש בעל 'חובת הלבבות' (שער הבחינה פ"ה) כי "זאת שאלת הצדיקים מאת ה': לא ישאלו המותרות, רק הדבר ההכרחי בלבד, שאי אפשר לו לאדם שיחיה בלעדיו. ובידוע כי נטיית האדם אחר בקשת המותרות, הוא גורם לו

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

שנת בצורת שפקדה את מרוקו, לא הטיבה עם החקלאים כמו אצל יתר התושבים. טיפת גשם אחת לא לחלחה את האדמה, הצער והמצוקה ליוו את הכל שלא ידעו את נפשם מרוב צער ודאגה.

רבי הדאן זיע"א התהלך באותם הימים בשפיפות וחולשת הדעת. תקופת החגים באה ומתקרבת, ואין בכיסו כסף לרכישת בגדים ומצרכים לבני העניים שבעיר, כפי שהוא היה נוהג לחלק בכל שנה ושנה.

באחד הלילות נגלה אליו אביו רבי חיים הגדול זיע"א בחלום, ואמר לו:

"בני! הסר דאגה מלבך. אל תצטער על שום דבר. מחר, בעזרת השם, יהיו לבני ביתך בגדים חדשים כאלו שטרם היו לכם".

עם אור הבוקר, היה זה כשרבי הדאן זיע"א התכוון ללכת לבית הכנסת לתפילת שחרית, הגיע אליו המשרת של הגביר משה אפללו, והודיע לו, שהגביר מבקש שכבוד הרב יסור לביתו.

בפתח הבית, קיבל הגביר משה אפללו את פני רבי הדאן זיע"א בסבר פנים יפות, ובשמחה. ואז סיפר לו דברים כהווייתן:

בלילה נגלה אלי בחלום הצדיק רבי חיים פינטו זיע"א, ושאל אותי: "היתכן שאתה תלבש בגדים חדשים בחג, ואילו בני הדאן ילבש בגדים ישנים? גוזרני עליך, כי תלביש גם את בני הדאן ובני ביתו בבגדים חדשים".

"קראתי לך עם אור הבוקר, אמר הגביר, כדי לקיים את ציווי אביך הצדיק".

מיד הוציא הגביר מחדרו סכום נכבד של כסף, המיועד לבגדים חדשים עבור רבי הדאן זיע"א ולבני ביתו, ובנוסף לכך העניק לרבי הדאן זיע"א שעון ושרשרת מזהב טהור.

רבי הדאן זיע"א בירך את הגביר על נדבת לבו, וחזר לביתו שמח וטוב לב. בכסף שקיבל רכש בתחילה בגדים לבני העניים, ובמעט שנשאר רכש בגדים לו ולבני משפחתו. ["שנות חיים"].